

Med rett til å være selvmotsigende

Rani Lill Anjum

Ofte tenker jeg på hvor deilig det er å være voksen. Denne erkjennelsen kommer særlig over meg når jeg ligger på sofaen med en bunke tegneserier og hiver innpå min fjerde is den kvelden. Og når jeg tar innover meg det faktum at det er enda flere is der de fire første kom fra, og at ingen kan forhindre meg i å spise dem også hvis det er det jeg vil; - ja, da er jeg utrolig fornøyd med den voksne tilværelsen!

Jeg *vet* jo at det ikke er sunt å spise så mange is. Jeg *vet godt* at de stort sett består av en masse sukker, for ikke å snakke om alle tilsetningsstoffene. Og jeg er *fullstendig* klar over at jeg på sikt vil kunne utvikle både den ene og den andre livsstilssykdommen hvis jeg fortsetter med denne fråtsingen i godterier. Jeg *vet* alt dette, og mer til. Men jeg vil likevel ha i hvert fall én is til.

Men hvordan kan jeg ville det? Er det mulig å virkelig nyte en is når jeg *vet* alt jeg *vet*? Legger ikke all denne informasjonen en demper på lykkerusen? Og er det ikke typisk at uansett hvor fint man synes å ha det, så finnes det garantert et skår i gleden, – hvis man bare leter godt nok?

Gleden over lavere skatter blir for eksempel snart snudd til bekymring, når jeg tenker på at det også betyr dårligere offentlig økonomi. Det samme gjelder billige matvarer, klær og interiørartikler: Straks jeg tenker på *hvorfor* disse produktene er så billige, da føler jeg meg ikke så bra lenger. Er det rettferdig at jeg skal kunne betale en slikk og ingenting for varene mine, når dette går på bekostning av etisk produksjon og handel?

Det er altså få ting som er så vanskelig som det å være lykkelig og informert *samtidig*. Mye informasjon kunne jeg derfor gjerne vært foruten: Her en dag er jeg lykkelig uvitende på vei inn på bussen, idet får jeg vite at bussene og busskurene i Tromsø er kjøpt opp som reklameplass av et multinasjonalt selskap som er kåret til et av de ti verste selskapene i verden med hensyn på blant annet miljødeleggelser. Som en velmenende miljøsupporter, har jeg alltid vært innbitt motstander av privatbilismen og hengiven tilhenger av busskjøring. Men plutselig blir selv det å ta buss et moralsk dilemma: På den ene siden bidrar jeg til å støtte opp

om et miljøvennlig transportalternativ. Men på den andre siden bidrar jeg til at det multinasjonale selskapet kan fortsette med sine miljøødeleggelser. Hva skal en stakkar gjøre?

Hver dag fremstår jeg som en vandrende selvmotsigelse. Og ikke kan jeg unnskyld meg med at jeg har handlet mot bedre viten heller. For *informasjon*, så vel som forurensning, tilsetningsstoffer og urettferdighet, - *det* synes det å være nok av til alle!

All denne valgfriheten, sammen med et hav av tilgjengelig informasjon, gjør ønsket om å bidra til en bedre verden til en kamp som vi er dømt til å tape. Stadig ender man opp med å føle seg ”damned if you do it and damned if you don’t”. Vi står altså ikke i en enten-eller posisjon, men snarere i en verken-eller: Vi får verken i pose eller sekk. Og *ingen* kan ha rent mel i posen, uansett hvor hardt man prøver.

Det beste vi kan gjøre i sånne situasjoner, er å skylde på vår skrale menneskelige natur: ”Hva er vel mennesket, annet enn en haug med selvmotsigelser!” sier filosofen David Hume. Ifølge ham er det ikke uvanlig at vi mennesker handler på måter som synes selvmotsigende. Når prinsippene våre kommer i konflikt med hverandre, og vi ender opp med å ville én ting, men også det motsatte, - ja da er det bare fordi vi er *mennesker*. Og hvem kan vel klandre oss for det? Nei, jeg sier som en filosofkollega i Oslo: ”Jeg er ikke noe system, så jeg gjør heller ikke krav på konsistens!” Og kanskje kan nettopp det være en liten trøst når jeg stapper innpå nok en is? – At man er da bare et menneske?